

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek četrtek in sobota, ter velja po pošti prejeman, za avstro-ogerske dežele ali v Ljubljani s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrt leta 3 gold. 25 kr., a. v. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petivrstne 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovški cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“.

Oporništvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Deželni zbori.

I.

Kranjski deželni zbor.

Kakor smo v zadnji številki našega lista poročali, sklicani so deželni zbori na peti dan prihodnjega meseca novembra. Ob kratkem smo že omenili, kaj pričakujemo od federalističnih zborov sploh, denes hočemo govoriti kratko in občno besedo o zborih, kjer so razkosani in politično še ne zedinjeni Slovenci zastopani.

Najvažnejši izmed naših deželnih zborov je kranjski, kot središčni, kjer edino ima narodna stranka večino. S tem se nam je torej najprej pečati. To se ve, da moremo samo občne želje izrekati, da nam nij prilika dana o posameznih vprašanjih govoriti, ker niti nam, niti drugemu svetu nij natančneje znano, kaj bode predlagal deželni odbor, kaj nemškutarstva vlada. V občne pa pričakuje ne samo kranjska, temuč vse Slovenstvo od kranjskega deželnega zbora, da se bode možato in odločno obnašal v vseh rečeh, ki segajo v državopravno uravnavanje nas Slovencev in države, v kateri prebivamo. Zvestoba načelom se tu mora terjati; zahtevati smemo in moramo, da se ne bode gledalo na korist ali škodo tega trenutka, temuč na prihodnost.

Upamo, da bode kranjski deželni zbor pričakovano vseh vzbujenih Slovencev ustregel, ter priliko našel, naše narodne terjatve, katere so že tolikokrat stavljene bile, zopet ponoviti. V politiki velja bolj nego kje drugje svetopisemska modra, če prav priprosta beseda: „kdor trka temu se odpre.“ Govoriti in — če hočete: upiti treba — kajti naši protivniki nemajo tenkih ušes, in da je naše zopetno in zopetno terjanje in zahtevanje za nas koristno, temu dokaz je prikazen, da je naše govorjenje protivnikom neugodno in da le na to delajo, usta nam zamašiti.

V konkretnih vprašanjih hočemo denes omenjati samo dve. Prvo je šolsko ali učiteljsko vprašanje. To bi se moralo rešiti. Škoditi more narodni stvari neizmerno, ako se rešenje tega predmeta zavlačuje. Kdor o tem dvomi, naj pogleda kako se nemškutarji (ne brez vspeha) trudijo učitelje od naroda in narodne stranke odvrniti; kako

se jim je to deloma na Kranjskem, posebno pa na slovenskem Štajerji in na Koroškem že posrečilo.

Druga stvar je potrditev volitve poslanca g. Kalteneggerja, kateri je postal deželni glavar, da si spada v manjšino. Tu pričakujemo, da se deželni zborniki od vlade ne bodo ostrašiti dali, to storiti, kar stroga pravica zahteva. Ako ima verifikacijski odsek dokaze, da je volitev nezakonita, da se je narodnim volilcem krivica godila, potem naj se deželni zbor ne straši večnega žuganja z razpuščenjem. Stroga načelnost in pravičnost, a ne koristolovje nam more h končni zmagi pomagati. Razpuščenju zbora so se kranjski poslanci vselej odtegovali, vselej skušali upogibati se. A to jim nij pomagalo. Zbor je bil zaporedom razpuščen, a zaporedom je narod govoril narodno. Tako bode tudi zdaj, ako bode pozvan.

Pa vzemimo tudi, kar nikdar ne priznamo, da bi narodna stranka pala pri novih volitvah vsled tega, da proizzové vso vladno silo s tem, da se svojega političnega prepričanja in federalistično-slovanske doslednosti drži, — kaj potem? Tudi potem nijsmo nikakor izgubljeni. Polje je široko za narodno delovanje. Kar se pa tiče bodočnosti, ne pozabimo, da smo mali del Slovanstva. Ne določimo mi in naša večina, temuč v Avstriji — Čehi (kateri so se baš v manjini ukrepčali), za Slovanstvo pak celi ogromni broj naših soplemenikov.

Zato pa po našem mnenju velja samo pogum in neustrašenost, nikoli ne udajljivost in neumestna „diplomacija.“

II.

Štajerski deželni zbor.

Ne manj imeniten za Slovence, kakor kranjski, bi bil štajerski deželni zbor, v katerem je zastopanih 420.000 Slovencev, tedaj tretjina slovenskega naroda, ako bi v tem zboru našli Slovenci tolikošnega zastopstva, kolikor jim gre po njihovem številu v štajerski deželi — in ako bi nemška večina tega zbora fanatično ne ometala vsako še tako pravično narodno zahtevanje slovenskih poslancev. Slovenci so po Šmerlingovem volilnem redu, da si tudi štejejo dve petini vseh

prebivalcev dežele, v deželnem zastopu tako prikrajševani, da morejo k večjemu 12 poslancev izmed 63 v deželni zbor poslati in to samo tedaj, ako bi vsa mesta in vsi trgi na slovenskem Štajerji narodno volili. Ako se pa odštejejo 4 poslanci mest in trgov, nam ostane jih samo osem v kmetskih občinah. Vsled pritiskovanja nemškutarstva in birokracije pri volitvah in ker se volitve vršé v mestih, kjer nadvladuje protinarodni živelj, se lahko godi, da je, kakor v sedanjem zboru zastopanih 420.000 slovenskih prebivalcev po 5 slovenskih poslancih, 700.000 nemških pa po 58 nemških, tedaj pride 1 slovenski poslanec na 80.000 Slovencev, 1 nemški na 12.000 Nemcev. Pa ako bi volilni red še tako pravičen bil, slovenski poslanci bi vedno v manjšini bili — dve petini proti trem petinam — in vedno udani na milost in nemilost nemški večini.

In to milost in nemilost Nemcev imeli so Slovenci več ko dovolj priložnosti poskusiti v vseh letih, odkar so od svojih v eni deželi z njimi združenih nemških sosedov začeli terjati svoje narodne pravice, pogoje svojega obstanka in uspešnega razvitka. Slovenski poslanci so stopili v štajerski deželni zbor, nadjaje se, da Nemci, akoravno imajo večino, in to tem raje, ker se jim od strani Slovencev nij bati najmanjše nevarnosti za svojo narodnost, da bode pravični svojim sodelovalcem, ki v marsikaterem oziru nosijo večja bremena od njih. Slovenski poslanci so v tehtnih, resničnih in mirnih govorih razloževali težnje svojih rojakov, a Nemci so s posmehovanjem zasramovali najpoštenejše razloge, bili so gluhi in slepi za najpravičnejše terjatve. Kdo se bo tedaj čudil, ako so po takih skušnjah tudi slovenski poslanci kakor Palaucky izgubili „vero v razumnost in pravičnost nemškega naroda,“ ako so začeli premišljevat, kako bi rešili svoj narod, da pod silo potujčevanja ne usahne in pogine? Kdo se bo čudil, da so naši poslanci odločno terjali, naj za vselej poneha nenaravna vez, katera druží v eni deželi naš narod z nemškim in naj se vsi Slovenci zedinijo v eno narodno telo, v Slovenijo z enim deželnim zborom. Leta 1869. so naši poslanci prvokrat postavili interpelacijo do vlade, ali bi ne bila volje, vse Slovence združiti v eno ad-

Listek.

Iz Rusije.

O nedavnih reformah v Rusiji.

Drugi članek. *)

(Spisal prof. dr. Fr. Celestin.)

Naslednik Konstantin Pavlovič je bil v Varšavi, ko je Aleksander umrl brez otrok. Pa govore, da se je bil že prej odrekel od prestola, in da se je to skrivalo. Pisal je mlajemu bratu in prosil ga prevzeti carstvo in 14. decembra 1825. l. je bil izdan manifest, da je stopil na prestol Nikolaj I.

Mnoge vojske za Aleksandra I. so ruske oficire seznanile z evropskim življenjem in mišljenjem. Znanje političnih idej in ustanovljenij evropskih je v drugi polovici carstvom Aleksandra združilo mnogo mladih oficirjev v tajna politična

društva: severnoe občestvo, južnoe, svedinennije Slavjane itd. Delili so se na republikance in privržence ustave. Bilo je med njimi mnogo oficirjev iz naj imenitnejših rodbin, in veliko prav darovitih, in blagega značaja, ki bi bili Rusiji lahko veliko koristili, ako bi se ne bili lotili stvari, ki jih je morala pogubiti. Imeli so premalo skušnje, da bi bili smeli upati na kak uspeh zarote. Aleksander je vedel zanje, pa dokler nij dobil natančnih sporočil o njihovih namenih, jih nij preganjal. Nekaj dni pred smrtjo pa je velel zapreti glave zarote v južni armiji. Tu so njihovi tovariši v Petrogradu hiteli uresničiti svoje misli, in za to porabiti prehodno stanje, ko je Konstantin se odrekel in Nikolaj še nij bil nastopil. Raztrosili so med vojaki, da Konstantin nikakor nij mislil odpovedati se. En del gvardije se je torej branil 14. decembra priseči Nikolaju, ter zbral se na senatskem trgu okolo spominka Petra Vel.. Nikolaj je med tem zbral zveste polke okolo „Zimnago Dvorca“. Ataka kavalarije na puntarje nij imela vspeha.

Ko so pa jeli streljati med nje s kartečami, so se takoj razkropili, in punt je bil podavljen. Pet iz zarotnikov so postreljali, veliko poslali jih v Sibirijo v rudnike, proste vojake pa na Kavkaz, da bi se tam pokorili.

Nektera supruga, bogata, imenitnega rodu, navajena vseh prijetnosti stoličnega življenja, je šla za svojim možem v mrzlo Sibirijo in lajšala mu tam dolga leta izgnanja.

Za Nikolaja se je razvitje reform skoraj popolnoma pretrgalo. Edina njegova skrb je bila ohraniti vse v starem redu. Strah pred revolucijo ga je vedno preganjal, za to se je odkrito in nekako vitezki pri vsaki priložnosti kazal njenega odločnega sovražnika, ter zatiral vsako politično in tudi skoraj vse duševno življenje, kjer je in kolikor je mogel, kot začetek revolucije. V roli viteza samodržavija je tudi 48. l. šel mirit puntarske Magjare, in dasi je se svojim obožavanjem samoderžavijo, se svojo slepo vero nase zadržal na dek ruskega naroda za nekaj desetletij, č

*) Glej štev. 121.

ministrativno celoto. Ta interpelacija vzbudila je tačas strašen hrup v celi deželi; peticije v tem smislu od slovenske, protesti od nemške in nemškutarske strani so bili dokaz, da je to vprašanje živотно za Slovence, pa tudi velevažno za štajerske Nemce.

Od naših poslancev pričakujemo, da, kakor doslej, bodo tudi v tem zboru ne glede na veliko nasprotno večino, svoj glas povzdignili in še enkrat terjali, da se podeli Slovincem vse narodne pravice na širokem polju izobraževalnih zavodov; v uradih, naj si bodo deželni ali državni, v volilnem pravu za okrajne zastope in za deželni zbor.

Ako pa Nemci, opiraje se na svojo večino, zopet le posmehovanje in roganje bodo imeli za zahtevanja naših poslancev, potem le ostaja še eno sredstvo, da slovenski poslanci za vselej zapusté deželno dvorano v Gradcu, v kateri niso našli družega, nego teptanja naših narodnih pravic.

● Mladoturkih. *)

„In tako imamo zdaj Mladonemce, Mladočehe, Mladoslavence, Mladoruse in tudi Mladoturke“.
Novice od 28. avgusta 1872, št. 35 tečaj XXX.

Edini politiški poduk, katerega so nam po svojem programu za leto 1872 prinesle naše ljube „Novice“, se nahaja v 35. listu dne 28. avgusta 1872, kjer so ponatisnile oziroma predstavile neke stavke ostarelega Franceta Šuselke iz njegove „Reforme“ in še nekaj lastne „soli“ dodale. Naš Šuselka piše „o mladoturkih in mladopolitkarjih sploh“ in v tem članku pravi, ako se hoče jedro njegovega šeprtljanja povzeti, da so prav za prav vsi tako imenovani mladopolitkarji dvojčki z mladoturki. Naši mlajši ljudje menda ne vedó, starši pa so že utegnili pozabiti, da je bil Šuselka leta 1848 Velikonemec, ki je kot poslanec v Frankobrodu pisal svojim nemškim bratom na Češko in vsem drugim Avstrijanom, kako ugodno in dobro je v Frankobrodu, kjer se ima velika Nemčija osnovati po geslu: „Kein Oesterreich, kein Preussen, sondern ein einiges Deutschland!“ Pisal je tudi en „Schreibebrief“ očaku Palackemu, kateri je bistveno odgovoril, da bi se Avstrija še le osnovati morala, ako je ne bi že bilo. Češki narod pa mu je eno pesmico posvetil:

Šuselka nam piše
Iz te nemške riše itd.

Kako se Slovanom godi v tem po Šuselki hvalisanem nemškem „rajhu“, so si poskusili Poljaki v Poznanji in Lužičani na Pruskem in Saksonskem, in take blaženosti je Šuselka tudi drugim avstrijskim Slovanom nakloniti hotel. Pozneje

*) Ta začetek člankov pod tem naslovom je bil s konfisciranim vred zapečaten. Ker večini bralcem nij v roke prišel ga ponatisnemo še le danes, ko je oproščen. — Konec tem člankom sledi prihodnjič. Ur.

je šel med „federaliste“ in zagovarja pravice kraljestev in dežel, vendar se v vsakem njegovem članku vidi, da on prav za prav le za Nemčijo dela, kateri bi drugi narodi le imeli služiti sè svojo krvjo za lepilo in drugo gradivo. V svoji „Reformi“ je zadnja leta vedno zasmehoval edino razun Galicije slovansko večino v deželnem zboru Kranjskem, katera „se hoče meščevati za tlačenje slovanskih bratov v družih mešovutih deželah in kraljestvih ter v državnem zboru“ in je s tem pokazal, da nema pojma o slovanskem rodoljubju. Vendar je prerok postal za nekatere „federaliste“, kateri mu še več, ko na besedo verjamejo in tako je na svoje stare dni parolo izdal, da vsi politiki, ki niso tako „zreli“ kakor on pri svojih 70 letih, so dvoččki Mladoturkov.

Da ložej spoznamo, kaj hočejo Mladoturki, hočemo malo pogledati, kaj so bili nekdanj in še so dan denašnji Staroturki, katerim posrednje primerja ljubeznjivi stari politikar Šuselka kristjanske „zrele“ politikarje, ki mu se bodo menda sami za to čast zahvalili, ko bodo zapazili, da so oni Staroturki, ako so drugi dvojčki Mladoturkov.

Nij nam tukaj potrebno pisati žalostne zgodovine južnoslovanskih rodov in starodavne omikane Grecije, katero so Staroturki sami s krvjo in požigom zapisovali, tako da se še dan denes vsakemu otroku na jugu Evrope stavijo za strašilo. Naj navedemo samo eden odlomek iz Razlagovih „Zvezdic“ od leta 1851 pod št. IV., kateri se glasi:

„Majka rodi čedo mlado, plače, gorke roni solze, kada mu poviri u oči nevine, kada pomisli, da možda neće progledati iz mrtvila guste tmine, koja obkoliva robove. Déva rujnolična péva svoje žalostinke, jer podobro znade, da cvét najkrasniji dévičanstva seguren nije pred majmunskom slastju nevérnika krutih. Mladiće vežu verige železne u temnoj; sédi starci ječu na kolju nemilo i zahman nariču imena sinovah svojih; déte drobno majci se otimlje, da se nezna sétjat domovine, majka sama baca konjem se pod noge. Turčin ruši, pali kuće bédne détee, kristjan orje, žanje znojem vručim, da se lakomnost nasiti bezposelna. Vse prodade za izkupit golu dušu bar za kratko vréme, no kada se Osmanlija vrati i zapita blaga ostaloga... tada smrt studena prognane od ognjišča svojega uljulja u kolévcu od glada i leda. Neima veće tuge od tuge tvoje, neima veće muke tvoje, ljude žalostni! no ipak će prije kamenje solzah proplakati, nego bi se tebe smilovali zapadni narodi, koli se uvé prosvétom diče. Zahman čekaš pomoći od zapada, tužna majko, kada solze roniš gorke niz suhotno lice bédno.“

Dopisi.

Iz Gradca 28. okt. [Izv. dop.] Štajerski deželni odbor bo prihodnjemu deželnemu zboru predložil celo vrsto postav, med katerimi za nas

Slovence zanimivejše hočem navesti: Da se odpravi šolnina in se učitelji ljudskih šol plačajo iz okrajnih, oziroma deželnega fonda, kakor je to že zdaj po provizorični postavi lanskega leta vpeljano; dalje načrt postave, da se občina Laško sme ločiti v občine trg Laško in Marija Gradec. To bo prvi slučaj ločitve ene občine v dve, kar se dozda od deželnega zbora navadno nij privolilo. Okrajni zastop v Kozjem ima za leto 1872 deficit od 14.191 for. (!!), prosi tedaj, da sme za prihodnje leto 45 % (!!) na direktne davke kozjanskega okraja nakladati. Občina mesto Celje terja od vsakega, kdor želi v tem mestu domovinsko pravo dobiti, 5 do 10 for. v mestno blagajnico. Kar se tiče reda za posle, predlaga deželni odbor, naj se ta red ne spreminja, predno se občinska postava ne prenaredi. Proračun štajerskega deželnega fonda za 1873 l. kaže stroškov 2,530.471 for. (za l. 1872 samo 2,493.670 for.) Da se ti stroški pokrijó, se naloži 33 1/3 % priklada na vse direktne davke, a pri tem je treba pomisliti, da se med direktne davke vštevajo od lanskega leta sem tudi vojskine priklade. Poprej se to nij storilo, stoprv lani, ko bi trebalo, 46 % naložiti, ako bi se po stari navadi ravnalo, je deželni odbor, da zakriva to neljubo prikazen, ta novi način povišanja deželnih procentov vpeljal.

Iz Zagreba 28. oktobra. [Izv. dop.] Iz Pešte, kjer se naša „sudbina kroji“, so pričeli nepovoljniji glasovi prihajati. Gospóda Magjari so se začeli baje nad terjatvami naše regnikolarne deputacije čudom zavzemati. Vse kar naša deputacija zahteva, vse se jim zdi preveč zahtevano. Da ima naša kraljevina pravico tudi v prihodnje to biti, kar je od pamtveka bila, namreč samostalna država, stoječa v državnem zaedinstvu z ogersko kraljevino: to je gospódi Magjarom nedosegljiv pojem. Oni so se enkrat navadili, našo kraljevino smatrati kot z orožjem osvojeno, in: navada je železna srajca! Naša kraljevina je od svojega početka, pa vse do današnjih dni, zmerom samostalna država bila: niti Franki, niti Avari, niti Magjari, niti Mongoli, niti Turki, niti avstrijski centralisti, niti Deakovci, niti Rauchijanci jo niso z orožjem si osvojili. Njena v zgodovini utrjena samostalnost je nepretrgana, neokaljena, nedvojbeno. Skor se nam dozdeva, ko da Magjari o našej kraljevskej deputaciji misle, da nij ravnopravna njihovej kraljevskej deputaciji, nego da je prišla k njej na izpoved, ter da jej more njih kralj. deputacija po zaslišanju ali odvezo podeliti, ali odreči. Skor se nam dozdeva, ko da Magjari hočejo, naj jih mi kakor sluga gospodara prosimo, in če nam bodo kaj dali, nam bodo dali ne de jure, ampak ex misericordia. Če je vse to resnično — in brž ko ne je — se nam bo v Pešti zla „sudbina“ okrojila. Strossmayer in Mažuranič sta bila na avdijeciji pred kraljem. To ne kaže ravno, da dogovori gladko tečejo. Rački in Krestič, oba uda naše kraljevskej doputacije, sta že

glede na zunajno politiko, posebno slavjansko, veliko zamudil: vendar mu zgodovinar pač ne bo odrekel iskrenega značaja, ne bo tajil, da je Nikolaj po svoji misli ravnal vselej nesebično, da je preganjal nenravne prikazni v svojem carstvu iz polnega prepričanja, da je resnično menil osrečiti narod, dani mu od boga.

Zelo ubožni so sledi njegove notrajne politike. Njegova vlada je le razširjala nekatere oddele naprav prejšnjega carstvovanja. Tako je n. pr. Nikolaj čez pol drugi mesec po tem, ko je stopil na prestol, velel izbrati in urediti skoraj vse akte od „uloženija“ (osnovne postave) carja Alekseja Mihajloviča (več ko 30.000), ki so bili natisnjeni v 45 zvezkih. Iz te polne zbirke so bili izbrani ukazi ohranivši veljavo, in ti sestavljajo „svod zakonov Rossijskoj imperii (zbirka zakonov ruskega carstva)“ 1833. l. Poznejši ukazi so se zbirali in pridajali k polni zbirki pod naslovom njenega „prodolženija“. Dalje so zanimivi njegovi ukazi o stanovih. Po ukazu Katarine II. so dvorjanje vsake

gubernije zbirali se v gubernskem mestu (dvorjanskoe sobranije), in tam izbirali iz svoje srede osebe, ki bi zastopale dvorjanske interese in oskrbljevale premoženje dvorjanske korporacije. Izbral je lahko vsak tamošnji dvorjanin. To pravico so rabili nekateri bogataši, in dobivali glasove nebogatih zase. Ukaz 1831. l. je omejil pravico glasu na imajoče vsaj 100 duš ali 300 derjatin zemlje. 1845. l. pa je drug ukaz obtežil pristop v dvorjanski stan. Iz 14 klasov je do tega časa že 8. dajal pravico na „potonstvenago dvorjanina“, odsle pa 5 v civilni ali pa čin štabsoficirja v vojaški službi. 1837. l. je bilo ustanovljeno ministerstvo „gosudarstvennyh imuščestv“, da bi oskrbljevalo državne kmete, državno zemljo, lesove in pa brodeče narode, ki jih je sedaj lepo število v Rusiji. Državni kmetje, t. j. ti, ki niso imeli druge gospode ko državo, so bili tu razdeljeni na vse gubernije, te na „okrug“, „okrug“ na polosti, vsako do 6000 duš, in te na „seljskija občestva.“

Glede na kmetski stan sploh je car 1826. l.

izdal manifest, v katerem je ometal razprostranjeno govoricu o nedaljni svobodi kmetov, in zagotavljal, da hoče krepko poddrževati stari red. Vendar je bilo prepovedano nesvobodne osebe prodajati, ne z njihovo družino, in dovoljeno pomeščikom dajati v last kmetom zemljo za gotovo letno odškodovanje (1842. l.) in nesvobodnim kmetom sploh je bilo dovoljeno dobivati premikalen imetek, pa le z dovoljenjem njihove gospode.

Med tem ko je car svoj konservatizem glede stanja kmetov dognal do krajnosti, se je v ruskem občestvu zmir bolj širilo prepričanje, da osvobojenje kmetov ima največjo važnost za vsak mogoči napredek, da se brez velike škode državi in narodu dalje odlašati ne sme. To vprašanje je postalo še pred krimsko vojsko najbolj popularno, o njem se je največ pisalo, o njem sodilo v občestvu, in število odkritih „brambovcev“ robstva kmetov je počasi padalo. Med veliko množico takih spisov je precej prav tehtnih: vidi se, da so bili takrat ljudje, ki so resno izučevali to vprašanje. (Dalje prih.)

dalje časa v Zagrebu. Za Račkoga nam je žal, če se je delovanju v deputaciji odtegnil, ne tolikanj za Krestiča. Slabo znamenje je tudi to, da je vlada naš sabor, ki se je sam do 3. novembra odgodil, na neizvesten čas preložila. K vsemu temu pride še to, da je vladin načelnik Prica pred svojim odhodom k regnikolarnej deputaciji v Pešto, vladno vodstvo predal Mihaliču, enemu najhujših Rauchijancev. Mihalič je obče omražen, kajti o njem se ve, da je pod Rauchom, pod Bedekovičem in pod Vakanovičem bil pravi diabolus rotae, in — sedaj je celo naš gospod vladar. Govori se, da edini on obnovo našega magistrata zateza. Te dni je prišel nov, in sicer kategoričen nalog iz Pešte, da se ima obnova neodvlačno predvzeti. Jako dvojbeno je pa, da bo Mihalič ta nalog izvel, kajti on sluša bolj na Rauchove svete, nego na višje naloge.

Osepnice so še zmirom v Zagrebu, vendar pa niso ne intenzivno ne ekstenzivno take, da bi se moglo reči, da so epidemične. Tudi o živinski kugi se ne čuje, da prehudo razsaja.

Proračun za leto 1872. je Nj. veličanstvo kralj potrdil.

Politični razgled.

O ministerski krizi pišejo novine še vedno. Posebno zunanji, ustavakom prijazni listi ne zaupajo, da bi Auerspergovo ministerstvo še dolgo životarilo. „Kölnische Zeitung“ in avgsburška „Allgemeine“ tarnate, da so si ustavoverci strašno škodo naredili z glasovanjem v delegacijah in da se v višjih krogih dela na padec ministerstva.

Dunajski časopis „Wanderer“ je imel pondeljek pravdo pred porotniki zavoljo dveh zelo ostrih člankov, pisanih proti zdanji vladi in proti ministerstvu. Ali še ustavoverni dunajski nemški porotniki so imeli dovolj spoštovanja do načel tiskovne svobode in zato so urednika „Wandererjevega“ spoznali za nekrivega.

Program „stranke prava“ ali tako zvane konservativne federalistične stanke, kakor je bil sklenen v neki federalistični konferenci na Dunaji, katere se pa merodajni poslanci češki in drugih cislajtanskih Slovanov niso udeležili, priobčuje graška „Tagespost“, in za njo „Vaterland“ potrjuje, da je ta program (kateri pa nič novega ne zapopada) sicer istinit, da pa za javnost nij bil namenjen.

Nekateri deakovski poslanci v ogerskem zboru, kateri so voljeni med Slovaki, se posvetujejo, naj bi se Slovakom dale narodne ljudske šole in gimnazije. Ako se to zgodi, bo opozicija med Slovaki nehala. — Da si nemamo dosti zaupanja v pravicoljubje magjarsko, vendar zaznamovamo to poskušanje kot veselo znamenje, da je vendar še mogoče, da zdaj gospodujoči narodi pridejo do spoznanja, da nij mogoče lepše obče prihodnosti brez — pravičnosti narodom.

Ker je v Pešti kolera nastala, odpotoval je cesar na Dunaj, kamor se preselijo tudi ogerska in hrvatska regnikolarna deputacija. Tudi Andrassy in Lonyay sta odpotovala.

V Stanislavu je končan v našem listu že omenjeni proces Karmelin. Glavni obtoženec Manes Margules je bil obsojen zavoljo zapeljevanja k zlorabi uradne oblasti na eno leto ječe, drugi na 8 mesecev, 34 obtožencev na ječo od 6 mesecev do 14 dni. 30 je nekrivih spoznanih. 8940 gl. podkupnega denarja, ki je bil deponiran, zapade v ubožno kaso.

V srbski „Zastavi“ beremo odprto pismo prof. Žorževića na magjarskega kr. komisarja, v katerem izjavlja, da ga je hotel kraljevski komisar z žuganjem odstavljeno od službe in uvrstjenja med vojake prisiliti naj postane „srbski Sabina“ — izdajalec svojega naroda!

Ponemčevanja Poljakov v pruski Šleziji objasnjuje oficijozni organ avstrijske vlade 29. oktobra v posebnem članku. S strašnim ciniz-

mom tu vladni organ hvali in odobrava pruskonemško početja narodnega ubijanja, da si ravno ga imenuje ein „pädagogischer Gewaltact.“ To je nemški humanizem! To je pa tudi dokaz kaj imamo Slovani pričakovati, ako se ne ubranimo nemštva.

Razne stvari.

* (Upravni odbor „Narodne tiskarne“) imel je, kakor smo že v poslednjem listu poročali, 26. t. m. svojo I. sejo. Udeleževali so se pri tej seji vsi ljubljanski odborniki, med zunanjimi pa gg.: Trstenjak, Pajk, Dolenc in Rapoc. Za predsednika je bil izvoljen g. dr. Razlag, za podpredsednika g. dr. Karol Ahačič, za denarničarja g. P. Grasselli, za tajnika g. dr. Vošnjak. G. P. Grasselli-ju se je tudi izročilo vodstvo tiskarne v Ljubljani, g. prof. Pajku pa nadzorništvo tiskarne v Mariboru. Tajnik bere zapisnik poslednje seje osnovnega odbora in obč. zbora in poroča o delovanju osn. odbora od 22. avg. do današnjega dneva. Po poročilu denarničarja je na 480 oddanih delnic vplačanih 33.680 for., zaostala plačila se bodo izterjala. Od tiskarnih strojev je stroj za brzotisk došel iz Londona sredi septembra in se je na njem začelo prve dni oktobra tiskati. Kolikor se je dozda pokazalo, je stroj za vsa dela izvrstno pripraven. Po naročilih pa, ki jih tiskarna že prav obilno dobiva, se kaže potreba, še eden večji stroj za brzotisk kupiti. Manjši stroji za satiniranje, litografijo itd. so že na potu v Ljubljano. Ker pa so vsi stroji uredjeni, da se gonijo s parom, in ker se sploh po parnem stroji ohranijo dosti dražje človeške moči, bi kazalo, da si za tiskarno v Ljubljani parni stroj omislimo. Kar se tiče večega stroja za brzotisk, je fabrika Hughes et Kimber v Londonu ravnokar izdelala stroj, kateri tiska po 2 strani naenkrat in po 3500 do 4000 iztisov v eni uri. Upravni odbor sklene, ta stroj kupiti za tiskarno v Ljubljani in ob enem parni stroj 4 konjskih močij naročiti in sploh skrbeti, da bo tiskarna do novega leta popolnem uredjena in z najnovejšimi stroji in črkami tako preskrbljena, da lahko zadostuje vsem terjatvam. Na dalje sklene upravni odbor, da se „Slovenski Narod“ po želji občnega zbora z novim letom 1873 začne kot dnevnik izdajati. Cena listu bo za zunanje naročnike 16 for. na leto, za ljubljanske pa 12 for.; dnevnik bo tedaj cenejši, kakor večina drugih vsak dan izhajajočih listov. Za „Zoro“ nasvetuje g. Trstenjak, naj od novega leta naprej izhaja v 8° formatu, kakor dozda po dvakrat na mesec in sicer kot beletristiški list, kateremu se dodaja vsak mesec ena pola znanstvenega zapopadka. Sprejeto.

Zarad novega šolskega lista: „Slovenski učitelj“, katerega misli g. Lapajne izdavat, sklenil je upravni odbor, z g. Lapajne-tom v dogovor stopiti.

Po rešenji nekaterih osebnih vprašanj sklene se seja.

* (Deželni predsednik Auersperg) se je tudi na Dunaj odpeljal.

* (Ljubljanski škof) g. Vidmar je v Rim pisal, da ostane še dalje škof na korist svojih ovčic in na blagor narodne duhovščine?

* (G. baron A. Coiz), slovoznani podpornik slovenskega narodovega napredka je izročil osnovalnemu odboru „Narodna šola“ sto goldinarjev za podporo tega društva in slovanske šole. Slava mu!

(Peta slovenska predstava) dram. društva v deželnem gledališču bo jutri petek (praznik vseh Svetih) 1. novembra. Igrala se bode ta dan navadna žalostna igra: „Mlinar in njegova hči“ v 5 dejanjih. V nalogu mlinarja Črnota nastopi dobra igralna moč, katero si je pridobilo dramatično društvo. Daljše predstave v mesecu novemburu bodo v sredo 6., v pondeljek 18. in v nedeljo 26. novembra.

* (Odbor pisateljskega društva) je imel 29. t. m. svojo prvo sejo, katere so se udeležili gg. odborniki: Dav. Trstenjak, dr. Razlag, dr. Vošnjak, prof. Pleteršnik, Noll, dr. Zarnik in Jurčič. Skleneno je bilo izdati „Preširnov Album“ po nalogu in in želji občnega zbora. Dotična dela so se razdelila in odbor bode povabil vse slovenske pisatelje, naj se izdanja udeležijo. Album bo obsegal tri oddelke: I. Reči in prineske, ki se tičejo Preširna sploh, II. Beletristični oddel, in III. Razni spisi. Mnogo slovenskih pisateljev je že prineske obljubilo, nekovi so jih že izročili. Album izide v teku prihodnjega leta in bode precej obszežen. Do konca februarja imajo spisi dokončani biti. — Drugi posveti so se tikali izvrševanja Tomšičevega spomenika, in vprašanja, dali bi — in kako bi se osnovala javna predavanja.

* (Društvo kranjskih zdravnikov) ima v soboto znanostni zbor v svojih muzejskih prostorih. Predavali bodo dr. Tanzer, dr. Kovatsch in dr. Gregorič iz Pakraca.

* (Čitalnica Rojanska) napravi v nedeljo 10. novembra v začetku letošnje sezone besedo z govorom in petjem. Dramatični odsek predstavlja igro: „Mlinar in njegova hči.“ Vabijo se uljudno vsi častiti udje, neudje povabljeni od udov plačajo vstopnino. Odbor.

* (Požar v Belgradu.) V noči med 21. in 22. t. m. je nastal v Belgradu v glavnej čaršiji ogenj in ob enem je hud veter razsajal, kar bi bilo lahko celo mesto vpepelilo. Vojaki so ogenj pogasili, pa vendar je škode nad 100.000 zlatov. Malo hiš in prodajalnic je bilo zavarovano.

Deželno gledališče v Ljubljani.

Jutri petek 1. novembra 1872:

Mlinar in njegova hči.

Žalostna igra v 5 aktih po E. Raupachu, poslovenil Fr. Malavašič.

Poslano.

Zastop

„PRVE občne zavarovalne banke SLOVENIJE“ v Ljubljani

so do zdaj prevzeli naslednji gospodje:

(Konec.)

30. Andrej Ditrih, trgovec, za Ipavsko dolino;
31. Valentin Treven, trgovec, za Idrijo in okolico;
32. Hrabroslav Legat, učitelj, za Zagorje in okolico;
33. Josip Švare, posestnik, za Ptujsko goro in okolico;
34. Andraš Sajnkovič, poštar, za Središče in okolico;
35. Jakob Vilar, trgovec, za Pudob, Lož in okolico;
36. Janez Sušnik, mestnjani, za Škofjo loko in okolico;
37. Jesih Anton, koncipijent, za Ormuž in okolico;
38. Dragotin Rozman, posestnik, za Novomesto in okolico;
39. Anton Salmič, trgovec, za Postojno in okolico;
40. Franjo Koren, učitelj, za Razdrto in okolico;
41. Franjo Suša, posestnik, za Senožee in okolico;
42. Janko Pajk, profesor, za Maribor in okolico;
43. Anton Plešnar, župan in posestnik, za Črni vrh in okolico;
44. Anton Kunšič, tajnik, za Šmarje pri Jelšah in okolico;
45. Jože Čerin, učitelj, za Žir in okolico;
46. Val. Jakopič, c. k. stotnik v pokoj, za Kanal in okolico;

47. Josip Ravhekar, trgovec, za Beh. Bistrico in okolico;
48. Alojzij Svatij, trgovec, za Št. Ilj (Egiditunnel) in okolico;
49. Peter Podobnik, župan, za Cirkno in okolico;
50. Anton Kafol, posestnik, za Bovec in okolico;
51. Anton Herle, orgljar, za Solčavo in okolico;
52. Janez Korošec, posestnik, za Šenpeter in okolico;
53. J. S. Oset, trgovec, za Vransko in okolico;
54. Škender Ličan, trgovec, za Il. Bistrico in okolico;
55. Franjo Bole, za Dolino, Boljunec in okolico;
56. Gašper Kastelec, posestnik, za Materijo in okolico;
57. Jakob Sajovec, župnik, za Borut in okolico;
58. Ivan Dolžan, župnik, za Sbandaje pri Poreču in okolico;
59. Gustav Potočnik, učitelj, za Žalec in okolico;
60. Janez Drofenc, trgovec, za Kostivnico.

Vrh tega je gospod **Alojzij Brod**, trgovec v Trstu prevzel glavni zastop oziroma podružnico za celo **Primorsko** in gosp. **Anton Lokvenc**, posestnik v Celji pa glavni zastop za doleno Štirsko in slovenske pokrajine Koroške.

To se daje spodobno na znanje, da se občinstvo, ki se želi zavarovati proti požaru, vé kam obrniti.

Ravnateljstvo banke „Slovenije“.

Dunajska borsa 27. oktobra.

Enotni drž. dolg v bankovcih	65	gld.	55	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	69	"	70	"
1860 drž. posojilo	101	"	80	"
Akcije narodne banke	9	"	49	"
London	107	"	—	"
Kreditne akcije	330	"	—	"
Napol.	8	"	58	"
C. k. cekini	5	"	12	"
Srebro	106	"	—	"

Varstvo proti mrazu je in ostane dobra zimska obleka.

Zimsko blago

iz čiste ovčje volne, katera, kakor znano, truplo vsakega škodljivega vremena varuje in je zato za ohranjenje zdravja o jesenskem in zimskem času nepogojno potrebna.

Rokovice iz najboljšega angleškega Buxkingskega blaga iz ovčje volne.

- 1 par za gospode kr. 50, 70, 90.
- 1 " " " podšite kr. 70, 90, gl. 1.20.
- 1 " " " dvojne, prefino tamburirane gl. 1, 1.20, 1.40.
- 1 " " gospe kr. 60, 80, gl. 1.
- 1 " " " fino podšite kr. 80, gl. 1.20.
- 1 " " " dvojne, prefino tamburirane kr. 80, gl. 1.20.
- 1 " " otroke, po velikosti kr. 30, 40, 50.
- 1 " " " podšite kr. 50, 60, 70.

Shawli za pot in drugi

iz čiste ovčje volne, najlepši risanje.

- 1 kos za gospode kr. 70, 90, gl. 1.20.
- 1 " " " dvojno dolg gl. 1.50, 1.80, 2.
- 1 " " gospe kr. 50, 60, 80, gl. 1, 1.20.
- 1 " " otroke kr. 40, 60, 80.

Žilogrejeci, najboljša sorta.

- 1 par za gospode kr. 25, 30, 40, 50.
- 1 " " gospe kr. 25, 35, 45.
- 1 " " otroke kr. 15, 25.

Zdravilni telogrejeci

iz čiste pavole ali ovčje volne.

Ti varujejo po zimi pred vsakim prehlajenjem, zato se posebno priporočajo.

- 1 kos za gospode kr. 90, gl. 1.20, 1.40.
- 1 " " " najfineja sorta gl. 1.50, 2, 2.50.
- 1 " " gospe gl. 1.20, 1.40.
- 1 " " " najfineja sorta gl. 1.80, 2.50.
- 1 " " otroke kr. 70, 85, gl. 1.
- 1 " " " najfineja sorta gl. 1.20, 1.50, 1.80.

Zdravilne spodnje hlače.

- 1 par za gospode gl. 1, 1.50, 2.
- 1 " " " prefine gl. 1.50, 2, 2.50.
- 1 " " gospe gl. 1.20, 1.80, 2.

Zdravilne nogovice

iz čiste ovčje volne.

- 1 par nogovic za gospode kr. 30, 40, 50, 60.
- 1 " visokih nogovic za gospe kr. 70, 80, 90, gl. 1.
- 1 " za otroke kr. 25, 35, 45, 60.

Zimske srajce

iz najfinejega blaga iz ovčje volne, moderne in elegantne, prsi s svilo montirane.

- 1 kos za gospode gl. 3.50, 4, 4.50.
- 1 " z bogato izšitimi prsi za telovnik gl. 4.50, 5.50.

Spređaj oferirano blago se samo in edino v taki kvaliteti dobi pri

A. Friedmann-u, Dunaj, Praterstrasse, 26.

Kupci en gros dobijo rabat.

(205—4)

Krajniki za gospe in gospode, prav elegantni.

- 1 kos za gospode kr. 20, 35, 45, 65.
- 1 " gospe kr. 20, 30, 40, 50.
- 1 " otroke kr. 15, 20, 30.

Čepice za gospe in deklice.

Najmoderniše, najnovejše in najlepše.

- 1 kos za gospe gl. 1.80, 2.50, 3, 3.50.
- 1 " deklice kr. 60, 80, gl. 1.20, 1.50.

Mufi za gospe in otroke.

- 1 kos za gospe, eleganten gl. 1.80, 2, 2.50.
- Cela garnitura, muf in ovrtnik gl. 2.50, 3.50, 4.50.
- 1 kos za deklice gl. 1.50, 2.

Čisto novo za to saisono.

Robci za gospe in deklice v barvah: belo, violeto, rudeče, modro.

- Ti so iz prav berlinske volne z najlepšimi vtkanimi slikami.
- 1 kos za gospe gl. 1.20, 1.80, 2.20, 2.80.
- 1 " največje sorte, ogrinjalec gl. 3.50, 4, 4.50, 5.
- 1 " za deklice kr. 60, 80, 90, gl. 1.20.

Izvrstni

so zimski sukneni čevlji za gospe, gospe in otroke, okusno adjustirani, resnično varstvo pred mrazom.

- 1 par za gospe gl. 1.40.
- 1 " gospe gl. 1.50.
- 1 " otroke kr. 50, 70, 90.

Specialiteta za gospe!

Jako lep predprsnik (chemisette) za gospe iz najboljših ovčje volne, z lepo štepanimi prsmi, z ovrtnikom in luknjami za roke vred, tako da se lahko vrh vsake srajce nosi, lepša in greje.

1 kos 60 kr.

Nogovice za na lov, visoka sorta.

- 1 par velike sorte, najboljša kvaliteta gl. 1.30.
- 1 " največjih in najboljših gl. 1.60, 1.90.

Kamašnje, prefina kvaliteta.

- 1 par visoke sorte za gospe gl. 1.20, 1.50, 1.80.
- 1 " za otroke kr. 60, 70, 80, 90.

Pelerinski ovrtniki za gospe,

visoki, elegantni, za bale in pohode za entrée.

- 1 kos gl. 2.50, 3.50, 4.50, 5.

Podplati za čevlje,

kot vloga za vsako obutev, ohranijo nogo suho in toplo, so zato za zdravje posebno dobri.

- 1 par za gospe kr. 25.
- 1 " gospe kr. 30.

Razširjenje kupčevanja.

Franz in Ferdinand Souvan, lastnika spodaj podpisane firme, naznanjata svojim kupčijskim prijateljem, da sta z obdržanjem svojih dosedanjih štacun za prodajanje blaga na drobno

Franz Xav. Souvan in J. Pleiweiss Neffen

na velikem trgu, odprta o sv. Mihelu

kupčijo z manufakturnim blagom en gros,

ki se nahaja

v lastnej blagoskladnici za Zidom,
na ribjem trgu št. 247,

in priporočata svojo najboljšo zalogo blaga.

V Ljubljani, 1. oktobra 1872.

(215—3)

Franz Xav. Souvan.

Nakup in prodaj kakor menjavanje vseh obstoječih državnih papirjev, prioritetnih obligacij, sreček, železničnih, banknih in obrtnih akcij. Reševanje kuponov, **Naročila za c. k. borse** se za gotovino ali navrzek 10 % izvršujejo. Vse vrste sreček se proti plačilom v mesečnih obrokih od gl. 5 na višje prodajejo.

ROTHSCHILD & COMP.
Opernring 21,
DUNAJ.

(93—16) Deležni listi za vse vzdigatve veljavni brez daljšega doplačila.

- 40tine c. kr. avst. drž. sreček l. 1839 gld. 6.
- 20tine c. kr. " " " l. 1860 " 8.
- 20tine ogerskih darilnih sreček l. 1870 " 7.
- 20tine turšk. železničnih sreček l. 1870 " 7.
- (36 vzdigatve veljavni) . . . " 4.